

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

12 aprilie 2016

mun.Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte Elena Covalenco,
Judecătorii Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun, Petru Moraru,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Strășeni din 15 septembrie 2015 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2015, declarat de către avocatul Osoianu Tudor în numele inculpatului și inculpatul

Radu Andrian Ion, născut la 13 martie 1986, originar și domiciliat în or.Călărași, str.Bojole 34/2.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 12.11.2013 - 15.09.2015,
2. Instanța de apel: 19.10.2015 - 03.12.2015,
3. Instanța de recurs: 10.02.2016 - 12.04.2016.

În baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 15 septembrie 2015, s-a încetat procesul penal în privința lui Radu Andrian învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție a tragerii la răspundere penală.

Acțiunea civilă a fost admisă parțial, dispunându-se încasarea de la Radu Andrian în beneficiul lui Vlas Vitalii a prejudiciului moral în sumă de 8000 lei, iar în partea încasării prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului prejudiciului să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Radu Andrian, la 25 aprilie 2010, în jurul orei 03.00, împreună cu o persoană, în privința căruia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în timpul deplasării pe str.Alexandru cel Bun din or.Călărași, în preajma stației peco „Bemol”, depășindu-i pe Vasiliu Victor, Ivanova Elena, Palca Aliona și Vlas Vitalii, fără careva motive, din intenții huliganice, acționînd cu o deosebită obrăznicie, încălcînd grosolan ordinea publică și liniștea cetățenilor, s-au apropiat de ei și exprimîndu-se cu cuvinte necenzurate în adresa lor, i-a aplicat o lovitură cu pumnul în față lui Vasiliu Victor, cauzîndu-i durere fizică. La observațiile făcute de către Vlas Vitalii de a înceta acțiunile sale huliganice în privința celui din urmă, Radu Andrian și persoana în privința căruia cauza penală a fost disjunsă într-o procedură separată, nu au reacționat, dar și-au prelungit acțiunile huliganice, aplicîndu-i lovituri cu pumnii și picioarele lui Vlas Vitalii cauzîndu-i, potrivit raportului de expertiză medico-legală nr.81/D din 11 iunie 2010, vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată sub formă de echimoze în regiunea urechii stîngi și spatelui, echimoze cu edem al țesuturilor moi în regiunea ochiului și nasului, excoriație pe față, mucoasa obrazului stîng și în regiunea

genunchilor, plagă pe mucoasa buzei de sus, subluxația dinților 1 și 2 din dreapta - de sus și 1 și 2 din stînga - de sus, fractura oaselor nasului, comotie cerebrală și echimoză cu excoriație în regiunea taliei pe dreapta.

3. Împotriva sentinței a declarat apel inculpatul, care a solicitat casarea parțială a acesteia în latura civilă, și anume în partea încasării prejudiciului moral, considerînd că instanța incorect și fără a-și motiva soluția a dispus încasarea prejudiciului moral în beneficiul părții vătămate în mărime de 8000 lei, care este mai mare decît sumele admise de instanțele naționale privind compensarea prejudiciului moral pe cazuri similare; instanța nu a fost în drept să se expună asupra acțiunii civile, deoarece nu a fost recunoscut prin încheiere ca parte civilmente responsabilă, nefiindu-i aduse la cunoștință drepturile în această calitate procesuală, conform prevederilor art.73 alin. (2) și 223 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2015, a fost admis, din alte motive, apelul inculpatului, casată sentința și pronunțată o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Radu Andrian a fost recunoscut vinovat în baza art.287 alin.(2) lit.b) Cod penal și liberat de pedeapsă în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, prevăzută de art.60 Cod penal. În rest, dispozițiile sentinței s-au menținut.

Instanța de apel a reținut că situația de fapt constatată de prima instanță, corespunde probelor din dosar, care au fost apreciate corect și acțiunile inculpatului just au fost încadrate în baza art.287 alin.(2) lit.b) Cod penal.

Culpabilitatea în săvîrșirea infracțiunii incriminate se demonstrează prin probele cercetate de prima instanță și verificate în instanța de apel, așa precum declarațiile părților vătămate V.Vlas, V.Vasiliu, a martorilor E.Popov, A.Palca, S.Său, A.Holeac, T.Holeac, cît și probele scrise - procesele-verbale de ridicare din 14.06.2010 a hainelor ce aparțineau lui V.Vlas, de ridicare a copiei din registru de evidență a solicitărilor asistenței medicale de urgență a înregistrărilor din 24 spre 25.04.2010, raportul de expertiză medico-legală nr.81/D din 11.06.2010 în privința lui V.Vlas potrivit căruia acestuia i-au fost cauzate vătămări corporale ușoare. Aceste probe au fost apreciate de instanță prin prisma art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei și concludenței, și care denotă vinovăția lui A.Radu în comiterea infracțiunii incriminate - huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei, precum și acțiunile care prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, săvîrșită de mai multe persoane.

Totodată, instanța de apel a concluzionat că apelul inculpatului urmează a fi admis din alte motive, deoarece sentința primei instanțe nu corespunde cerințelor art.394 alin.(1) și (4) pct.3) Cod de procedură penală, aceasta incorect a încetat procesul penal pe motivul expirării termenului de prescripție, în cazul în care inculpatul nu a recunoscut vina de comiterea infracțiunii incriminate, pledînd nevinovat și nu a solicitat încetarea procesului penal pe motivul expirării termenului de prescripție.

Astfel, instanța de apel a conchis că A.Radu urmează a fi recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii incriminate și, reținînd prevederile art.389 alin.(4) pct.3) Cod de procedură penală, acesta urmează a fi liberat de pedeapsa penală în legătură cu intervenirea prescripției tragerii la răspundere penală, în temeiul art.60 Cod penal, pe motiv că infracțiunea comisă este una mai puțin gravă și a fost comisă în 2010.

De asemenea, instanța de apel reținînd prevederile art.14, 1398 Cod civil, 219, 221 Cod de procedură penală, cît și Hotărîrile Plenului Curții Supreme de Justiției nr.6 și nr.9 din 04.07.2005, cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației materiale despre încasarea prejudiciului cauzat prin vătămarea integrității corporale sau altă vătămare a sănătății ori prin deces și cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a

legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral și, respectiv, reieșind din circumstanțele cauzei, modalitatea săvârșirii infracțiunii și valența valorilor sociale lezate, a conchis că suma dispusă spre încasare de prima instanță cu titlu de prejudiciu moral în beneficiul părții vătămate este una echitabilă și proporțională circumstanțelor cauzei, suferințelor fizice suportate de către acesta, din care motiv a respins solicitarea inculpatului de a casa soluția primei instanțe în partea dată.

Nefondat a considerat instanța de apel și argumentul inculpatului, precum că acțiunea civilă nu putea fi admisă, deoarece dînsul nu a fost recunoscut în baza încheierii de judecată ca parte civilmente responsabilă și nu i-au fost aduse la cunoștință drepturile în această calitate procesuală, pe motiv că orice persoană care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție, este obligat să repare prejudiciul material și moral.

5. Împotriva hotărîrilor nominalizate au declarat recurs ordinar avocatul T.Osoianu în numele inculpatului și inculpatul A.Radu care, invocînd temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei instanței de apel și parțială, în latura civilă a sentinței, pe motiv că instanța de apel nu s-a expus obiectiv asupra tuturor argumentelor invocate în apelul inculpatului, care nu a fost de acord cu soluția primei instanțe doar în latura civilă, ignorîndu-se prevederile art.394 alin.(5) Cod de procedură penală; - inculpatul nu a fost recunoscut pe caz ca parte civilmente responsabilă, astfel instanța nu a avut temei de a admite acțiunea civilă; - instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art.410 Cod de procedură penală și a agravat situația inculpatului în propria lui cale de atac, deoarece nu s-a solicitat casarea sentinței în latura penală.

6. Judecînd recursul ordinar declarat de avocat și inculpat, în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținînd cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil, Colegiul penal consideră că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, reieșind din temeiurile stipulate de acest articol, iar potrivit pct.6) al normei vizate, acest temei de casare poate fi aplicat cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Colegiul penal, verificînd legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că instanța la examinarea apelului declarat de inculpat nu a respectat întru totul prevederile art.410 alin.(1), 414 alin.(1), 417 alin.(1) pct.8), 419 Cod de procedură penală.

Astfel, din descriptivul deciziei instanței de apel rezultă că temeiul de casare a sentinței cu pronunțarea unei noi soluții de încetare a procesului penal este motivul că, prima instanță, incorect a dispus încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție a tragerii la răspundere penală, fără a constata vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, care nu a solicitat de a fi încetat procesul penal pe motivul expirării termenului de prescripție, dar din contra a pledat nevinovat. Pe acest motiv, instanța de apel a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărîre, prin care inculpatul a fost recunoscut vinovat în baza art.287 alin.(2) lit.b) Cod penal și liberat de pedeapsă în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, prevăzută de art.60 Cod penal.

Potrivit art.410 Cod de procedură penală, instanța de apel, soluționînd cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel.

Reținînd aceste prevederi legale, rezultă că în calea de atac, hotărîrea poate fi modificată numai în favoarea celui care a exercitat-o, esența și importanța acestui principiu constînd în faptul de a asigura și a garanta libertatea folosirii căii de atac de către părți fără teama că o dată exercitată calea de atac le poate înrăutăți situația. Prin urmare, acest principiu

statuează că, este imposibilă agravarea situației părții în cazul când există un singur apel al său ori mai multe apeluri, dar între părți nu există interese contrarii.

Din textul apelului declarat de inculpat, rezultă că acesta a atacat sentința doar în latura civilă, considerînd că instanța incorect și fără a-și motiva soluția a dispus încasarea prejudiciului moral în beneficiul părții vătămate, care depășește sumele admise de instanțele naționale privind compensarea prejudiciului moral pe cazuri similare și nu a fost în drept să se expună asupra acțiunii civile, deoarece nu a fost recunoscut prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței ca parte civilmente responsabilă.

Colegiul penal reține că, instanța de apel, admițînd *din alte motive* apelul declarat de inculpat și casînd în latura penală sentința cu pronunțarea unei noi hotărîri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, a încălcat prevederile art.410 Cod de procedură penală, creînd o situație mai gravă pentru persoana care a declarat apel, deoarece regula ne agravării situației guvernează nu numai pedeapsa, dar și oricare alt aspect al laturii penale, în care a intervenit instanța de apel și l-a recunoscut vinovat pe A.Radu în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(2) lit.b) Cod penal, liberîndu-l de pedeapsa penală, pe motivul intervenirii termenului de prescripție.

La fel, neîntemeiate sînt concluziile instanței de apel, precum că prima instanță în partea descriptivă a sentinței nu a constatat vinovăția lui A.Radu în comiterea infracțiunii incriminate, care nu și-a recunoscut vina și nu a solicitat încetarea procesului penal pe motivul expirării termenului de prescripție de răspundere penală. Verificînd în acest aspect sentința, se constată că aceasta corespunde cerințelor indicate în art.394 alin.(1) pct.1), 2), 5) Cod de procedură penală. Sentința cuprinde fapta constatată ca fiind săvîrșită, probele pe care se întemeiază concluzia, precum și încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, iar potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, inculpatul nu a dorit să dea declarații, dar a solicitat încetarea procesului penal în legătură cu faptul că a expirat termenul de prescripție (f.d.171 v.2).

Totodată, Colegiul penal atestă că *printre alte motive de casarea a sentinței* pot fi unele încălcări ale legii procesual penale, cum ar fi reglementări ce vizează competența instanței după materie sau calitatea persoanei, compunerea completului de judecată, publicarea ședinței de judecată, obligativitatea participării procurorului, inculpatului, apărătorului, interpretului, motivul citării, dar nici de cum cele reținute de instanța de apel.

În concluzie, dat fiind faptul că inculpatul a contestat sentința doar *în latura civilă* și instanța de apel urma să se pronunțe numai în această parte, Colegiul penal conchide că instanța de apel greșit a admis apelul inculpatului, din alte motive, și a casat sentința în *latura penală*, din care motiv va menține soluția dată de prima instanță, prin care procesul penal în privința lui A.Radu în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.287 alin. (2) lit.b) Cod penal s-a încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție a tragerii la răspundere penală.

Colegiul penal atestă că, acțiunea civilă în procesul penal reprezintă cererea persoanei fizice sau juridice, căreia i s-a cauzat un prejudiciu material, moral și fizic, care potrivit art.219 alin.(5) Cod de procedură penală, poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești. Totodată, pentru exercitarea acțiunii civile în procesul penal trebuie să existe 4 condiții obligatorii: să existe legătura de cauzalitate dintre infracțiunea săvîrșită și prejudiciul reclamat, prejudiciul să fie cert, prejudiciul să nu fi fost reparat și să existe *constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, prin ordonanța organului de urmărire penală, fie prin încheierea instanței de judecată, așa cum prevede dispoziția art.222 Cod de procedură penală*, căreia potrivit art.62 Cod de procedură penală i se înmînează în scris drepturile și obligațiile.

Conform art.221 alin.(1) Cod de procedură penală, înaintarea acțiunii civile în procesul penal se face în baza cererii scrise a *părții civile*.

Potrivit art.225 alin.(4) Cod de procedură penală, instanța de judecată lasă acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal în cazul adoptării sentinței de încetare a procesului penal, sau de achitare din motivul lipsei componentei infracțiunii, fapt ce nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile.

Reieșind din prevederile normei sus menționate, Colegiul penal consideră greșite soluțiile primei instanțe, prin care acțiunea civilă în partea prejudiciului material s-a admis în principiu, iar în partea prejudiciului moral s-a admis cu încasarea acestuia de la inculpat în beneficiul părții vătămate, inclusiv și a instanței de apel, prin care s-a menționat sentința în această parte. Astfel, reținând prevederile art.225 alin.(4) Cod de procedură penală, Colegiul conchide că hotărârile judecătorești în latura civilă urmează a fi casate, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea civilă înaintată de partea vătămată V.Vlas, se va lasă fără soluționare, fapt ce nu împiedică partea vătămată de a iniția acțiunea civilă în ordinea procedurii civile.

Luând în considerație cele expuse, Colegiul consideră că erorile procesuale admise de către instanța de apel cad sub incidența temeiului prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală și urmează a fi corectate de instanța de recurs.

În conformitate cu prevederile art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs, admite recursul, casează parțial sau total hotărârea atacată, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se va agrava situația inculpatului.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele sus menționate și prevederile normelor procesual penale citate *supra*, Colegiul penal consideră că recursul declarat de avocatul T.Osoianu și inculpatul A.Radu urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și parțială a sentinței primei instanțe, în latura civilă, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte.

7. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Se admite recursul ordinar declarat de către avocatul Osoianu Tudor în numele inculpatului Radu Andrian și inculpat, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2015 și parțial sentința Judecătoriei Strășeni din 15 septembrie 2015, în latura civilă, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre în această parte, prin care acțiunea civilă înaintată de Vlas Vitalii se lasă fără soluționare, fapt ce nu împiedică partea vătămată de a iniția acțiunea civilă în ordinea procedurii civile.

Celelalte dispoziții ale hotărârii contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 12 mai 2016.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Petru Moraru